

Cultura

Adéu a Joaquim Molas

Desapareix a causa d'un càncer de pulmó el crític i historiador, figura clau per a la configuració de la literatura, el món editorial i el cànon catalans

18/03/15 02:00 - BARCELONA - DAVID CASTILLO

Estimat per uns i detestat per uns altres, la controvèrsia es va associar a l'obra de Joaquim Molas, figura indispensable per entendre què va passar amb la literatura catalana des de la postguerra i, sobretot, amb el que ha significat el cànon català a partir de les antologies amb Josep Maria Castellet i amb les col·leccions d'Edicions 62 que hi havia a la meitat de cases del país. A Molas li han col·locat moltes llufes, alguns dels seus deixebles en malparlen, però va ser un home amb la porta de casa seva oberta, carregat de projectes i, eminentment, un treballador, cosa que en molts àmbits del nostre país és encara un delictes.

Fa cosa de quinze o vint dies em va trucar per demanar-me l'adreça postal. Em volia enviar la biografia del seu avi, *Emili Molas i Bergés (1870-1918)*, que acaba d'aparèixer a través d'un petit segell, Om, però en una edició acurada, il·lustrada amb fotos, textos i records de l'àlbum familiar. El que havia estat el potentat de la gairebé extinta Edicions 62 ja no va trobar ni aixopluc en les editorials dites comercials, però ell tampoc tenia voluntat de majoritari, i en ambients laterals també se sentia còmode. De fet, part dels seus últims llibres estan publicats per editors que estan fora del circuit barceloní i són obres associades a l'avantguarda o al dietarisme i la biografia, i moltes estan lligades a l'editor targarí Xavier Garcia López. Fa pocs mesos el vam visitar al seu pis de l'Exemple per rebre instruccions sobre la possibilitat de fer una obra poètica completa del seu vell amic Joaquim Horta. Ens va rebre, al Gerard i a mi, i ens va fer passar al seu despatx, atapeït però ordenat i net fins a l'obsessió. Saltava de carpeta a carpeta i ho trobava tot més de pressa que amb un ordinador d'última generació. En un paper ens va dictar l'ordre dels llibres d'Horta i la necessitat d'incloure els pròlegs de les primeres edicions, i ens va empaïtar a la recerca dels inèdits i revisions del seu amic, de cara a publicar les últimes versions dels versos. Sobre la seva salut, només va respondre amb evasives. Ens va dir, això sí, que no tenia temps per escriure un nou pròleg, que ho fes jo.

Bon editor i lector

Al costat dels projectes per construir o reconstruir la nostra cultura, Molas era capaç de corregir-te un llibre, de dalt a baix, amb detalls insospitats. Era bon editor, bon lector i molt bona persona. Qui digui el contrari, és un mentider abrasiu o un envejós. A més, era un home divertit, amb una ironia finíssima. I quan tocava el sarcasme en fugia com qui fa una entremaliadura. En un sopar o en un jurat literari, els seus comentaris eren d'antologia, per llogar-hi cadires. Sabia fer lluent el que simplement podia ser interessant. Així es va inventar moltes coses del nostre patrimoni, que sense la seva participació s'haurien perdut inexorablement.

Joaquim Molas va fer moltes coses. Va fundar o va pertànyer a capçaleres històriques com ara *Curial*, *Els Marges*, *Recerques*, *Anuari Verdaguer* i *Serra d'Or*, va ser catedràtic de la universitat, responsable de literatura d'Enciclopèdia Catalana, membre de l'Institut d'Estudis Catalans i de l'Acadèmia de les Bones Lletres, editor de les col·leccions *Antologia Catalana*, *Les Millors Obres de la Literatura Catalana* i *Les millors Obres de la Literatura Universal*, és a dir, aquells llibres de color vermell, crema i verd que van introduir milers de lectors a la nostra llengua.

Estudis i antologies

Necessariem un assaig per fer una aproximació als centenars de pròlegs i a les antologies que ens van donar una visió panoràmica del patrimoni literari, sovint tan menyspreat per les autoritats que l'haurien de defensar, especialment de Madrid i d'altres governs del nostre domini lingüístic. D'aquestes paradoxes i del petit hàbitat de poetes i poetastres, en feia interpretacions ben sucoses. Els seus estudis sobre Verdaguer —alguns amb el també desaparegut Isidor Cònsu— o els *Manifestos d'avantguarda* són les dues cares d'un home que es va moure entre la tradició i l'espirit més trencador. Diríem que la curiositat l'empenyia per diversos camins.

Com sintetitzaven Enric Bou i Ramon Pla, el mètode Molas va anar evolucionant a partir de nous plantejaments o en constatar les limitacions de determinades propostes, com la sociològica. En aquest cas, el discurs marxista —tan anatematitzat— només va ser una part d'una manera de mirar. Molas va obrir les interpretacions a la Renaixença, el Modernisme, el Noucentisme i les avantguardes. Va veure clara la importància d'Aribau, Verdaguer i Maragall fins arribar a Mercè Rodoreda i companyia. També va saber obrir el diafragma per descobrir autors com ara Terenci Moix, Montserrat Roig, Gabriel Ferrater, J.M. Benet i Jornet, Pere Gimferrer i Baltasar Porcel, que van renovar la nostra literatura fins a l'esclat dels setanta i les generacions de la normalització mai normalitzada. D'aquest últim, de Baltasar Porcel, en vull destacar un retrat que va fer de Molas a principis de la dècada de 1970 per a un llibre d'Edicions Nauta: "D'estatura baixa, amb cigarret als llavis i ulleres de sol, l'aparença de Molas és severa com els seus escrits són densos, una estructura muntada peça a peça, lentament i curosament, cosa que li dóna un aire d'un cert dogmatisme quan la veritat és que el seu autor és absolutament permeable a qualsevol suggerència [sic] i tema d'estudi." Porcel el va identificar des del primer moment. Quan el coneixies era impossible odiar-lo. La resta són gaites. Necesitariem més Molas.

Cerimònia de comiat i reaccions per la mort de Molas

Avui a les 16 hores tindrà lloc al tanatori de les Corts la cerimònia de comiat del catedràtic de llengua i literatura catalana, historiador i crític literari Joaquim Molas, que va morir ahir a 84 anys.

- “Era un home divertit, amb una ironia finíssima. Quan tocava el sarcasme, en fugia entremaliat
- “La visió panoràmica li va permetre lligar els clàssics amb els nousinguts

Un dels primers a fer públic el condol va ser Ferran Mascarell, conseller de Cultura de la Generalitat, que va recordar Joaquim Molas com una persona "llegida, sàvia i molt generosa" amb les generacions joves que li demanaven consell. Mascarell també va voler expressar en un comunicat el seu reconeixement i estima cap a "una figura primordial" en la cultura catalana, que va ajudar a recuperar el llegat literari català. "El podem considerar un dels arquitectes de les lletres catalanes", va afegir.

Per la seva banda, el conseller de presidència, Francesc Homs, va lamentar ahir la mort de Molas i, també, de l'actriu Àngels Poch: "Representen dues expressions de la nostra cultura en dos vessants i amb trajectòries diferents, però han deixat la seva empremta en el llegat artístic", va subratllar Homs en la roda de premsa posterior al Consell Executiu.

Per a l'alcalde de Barcelona, Xavier Trias, Molas va ser "un mestre, en el sentit més profund de la paraula, per a tota una generació d'escriptors", i va afegir que, com a professor universitari, "va personificar les millors qualitats docents: motivador i aglutinador del talent dels seus destacats alumnes".

Jaume Collboni (PSC), va declarar: "Hem tingut coneixement de la pèrdua d'una figura fonamental de la llengua i la literatura catalanes, però també germà del nostre company i amic, Isidre Molas."

Finalment, l'Institut d'Estudis Catalans (IEC), també va lamentar la mort Joaquim Molas, a qui considera un referent "en la construcció històrica de la literatura contemporània", segons van declarar en un comunicat.

Membre de la secció historicoarqueològica de l'IEC i un dels fundadors de la Fundació Mercè Rodoreda, Molas pertanyia a la institució des de l'any 1978. El membre de la secció historicoarqueològica Manuel Jorba va indicar que "fer una història de la literatura i una crítica literària des d'una impossible normalitat, sortir de posicions defensives i de resistència i fer estudis aplicant paràmetres implantats en els estudis de la literatura occidental era la seva obsessió des que va tornar de la Universitat de Liverpool, als anys seixanta".

Per la seva banda, el president de la secció i alumne de Molas, Josep Massot, va destacar el "mestratge" que va exercir des d'aquella època i en tota una "generació d'estudiosos vinculats a la universitat i, sobretot, als Estudis Universitaris Catalans".

Darrera actualització (Dimecres, 18 de març del 2015 02:00)

Publicat a

[El Punt Avui. Comarques Gironines](#) 18-03-2015 Pàgina 26

[El Punt Avui. Nacional](#) 18-03-2015 Pàgina 26

DESA LA NOTÍCIA A:

★ [Desar-la al meu compte](#)

Des del [registre](#) pots veure i gestionar totes les notícies desades i de les que en fas seguiment.

Publicidad

